

Sygn. akt I ACa 922/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lutego 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Mieczysław Brzdąk
Sędziowie :	SA Anna Bohdziewicz SA Joanna Naczyńska (spr.)
Protokolant :	Anna Wiczorek

po rozpoznaniu w dniu 15 lutego 2017 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa L. K.

przeciwko I. O.

przy udziale interwenienta ubocznego Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Rejonowego w (...)

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 5 maja 2016 r., sygn. akt I C 344/15

- 1) zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchyla rozstrzygnięcie zawarte w punkcie 3.;
- 2) oddala apelację powoda w pozostałym zakresie;
- 3) zasądza od powoda na rzecz pozwanej 5 400 (pięć tysięcy czterysta) złotych z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Joanna Naczyńska	SSA Mieczysław Brzdąk	SSA Anna Bohdziewicz
----------------------	-----------------------	----------------------

Sygn. akt I ACa 922/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 5 maja 2016r. Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił powództwo powoda L. K. wniesione przeciwko pozwanej I. O. o zapłatę 94.085,08zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu. Nadto, zasądził od powoda na rzecz pozwanej i na rzecz interwenienta ubocznego Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Rejonowego w (...) po 3.617zł z tytułu kosztów procesu. Kwoty 94.085,08zł powód dochodził z tytułu odszkodowania za zaniechanie pozwanej, będącej komornikiem sądowym, która wbrew dyspozycji powoda, będącego radcą prawnym i pełnomocnikiem wierzyciela Miejskiego Przedsiębiorstwa (...), sp. z o.o. w Ś. w 70 sprawach przekazała należne powodowi koszty zastępstwa procesowego na rachunek wierzyciela.

Rozstrzygnięcie to Sąd Okręgowy podjął po ustaleniu, że w okresie od 16 września 2001r. do 31 stycznia 2012r. Miejskie Przedsiębiorstwo (...), sp. z o.o. w Ś. zlecało powodowi prowadzenie obsługi prawnej. Powód reprezentował to Przedsiębiorstwo w procesach cywilnych o zapłatę i w imieniu mocodawcy składał do pozwanej jako do Komornika Sądowego działającego przy Sądzie Rejonowym w (...) wnioski o wszczęcie egzekucji, zastrzegał w nich, by koszty zastępstwa procesowego, zgodnie z umową łączącą pełnomocnika z wierzycielem, były przekazywane bezpośrednio na jego rachunek bankowy. Sprawy wniesione do sądów przed rozwiązaniem umowy (przed 31 stycznia 2012r.), powód miał prowadzić do czasu ich zakończenia w postępowaniu egzekucyjnym ((...) umowy). Część wyegzekwowanych kosztów zastępstwa procesowego pozwana przekazała na konto wierzyciela, a część na konto pełnomocnika. Pismem z 16 października 2013r. Miejskie Przedsiębiorstwo (...) sp. z o.o. zwróciło się do pozwanej o przekazywanie wszystkich wyegzekwowanych od dłużników kwot na własne konto Spółki. Powód, pismem z 6 października 2014r., poinformował pozwaną, że uzgodnił ze swym mocodawcą listę spraw, w których koszty zastępstwa procesowego omyłkowo zostały przekazane na rachunek wierzyciela oraz wezwał pozwaną do zapłaty z tego tytułu 31.503,29zł, w terminie do 20 października 2014r. pod rygorem skierowania spraw na drogę sądową. Z kolei pismem z 13 października 2014r., powód wezwał pozwaną do zapłaty 2.324,27zł z tytułu wynagrodzenia radcy prawnego w sprawie Km 2560/04 w terminie do 20 października 2014r. Pismem z 26 lutego 2015r. powód wezwał pozwaną do zapłaty - w terminie do 5 marca 2015r. - należności stanowiących koszty zastępstwa procesowego zasądzonych prawomocnymi nakazami i wyrokami, skierowanymi do egzekucji wraz z odsetkami. Pozwana poinformowała powoda, iż nie uznaje jego roszczeń, wskazując przy tym, że w sprawie rozliczenia za świadczone przez powoda usługi winien się zwrócić do swego mocodawcy.

Poddając powyższe ustalenia ocenie prawnej, Sąd Okręgowy przyjął, że pozwana jako komornik przekazując wyegzekwowane sumy na konto wierzyciela nie naruszyła art. 1025 k.p.c., ani art. 1026 § 2 k.p.c., mimo iż wierzyciel uzgodnił z powodem przekazywanie wyegzekwowanych przez komornika kosztów zastępstwa procesowego bezpośrednio na konto pełnomocnika. Stwierdził brak podstaw do przypisania pozwanej odpowiedzialności odszkodowawczej na podstawie przepisu art. 23 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji. Nadto, stwierdził, iż powód nie sprostął wynikającemu z art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. obowiązkowi wykazania przesłanek odpowiedzialności pozwanej, a zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci: wniosków o wszczęcie egzekucji, tytułów wykonawczych, kart rozliczeniowych i pism komornika do wierzyciela nie poddaje się weryfikacji, ponieważ nie pozwala na ustalenie jakie kwoty pozwana wyegzekwowała z tytułu kosztów zastępstwa procesowego, w jakiej dacie nastąpiło zakończenie postępowań egzekucyjnych i na jakiej podstawie. To zaś uniemożliwia ocenę podniesionego zarzutu przedawnienia, jak i ocenę zasadność roszczenia o odsetki. Sąd Okręgowy stwierdził, iż brak dowodów przelewów na konto wierzyciela i postanowień o umorzeniu postępowania egzekucyjnego, które określałyby wysokość wyegzekwowanych kosztów uniemożliwiało ustalenie, czy przekazała ona wszystkie wyegzekwowane środki powodowi, bądź jego mocodawcy, co wykluczyłoby bezpodstawne wzbogacenie pozwanej. Sąd Okręgowy stwierdził, iż powód nie wykazał również zależności między skutkiem w postaci braku zaspokojenia powoda z tytułu kosztów a przyczyną w postaci niewłaściwego przekazywania wyegzekwowanych kosztów z pominięciem rachunku bankowego pełnomocnika, w szczególności nie wykazał, że taka nieprawidłowość miała w ogóle miejsce, a nadto, że zachowanie pozwanej, polegające na przekazaniu wyegzekwowanych kwot na konto wierzyciela było bezprawne. Podkreślił, iż rozliczenie się z powodem, jako zleceniobiorcą stosownie do treści umów zlecenia było obowiązkiem wierzyciela, a nie komornika. Zauważył też, iż z zeznań świadka R. B. prezesa zarządu Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o.,

jak i zeznań powoda nie wynika, by mocodawca powoda rozliczył się z powodem, zaś przerwianie w takiej sytuacji odpowiedzialności na pozwaną Sąd uznał za co najmniej przedwczesne. Uznał też, że powód nie wykazał wysokości szkody i sposobu jej wyliczenia, ponieważ jedyny zaoferowany w tym zakresie dowód zeznania żony powoda są zbyt ogólne, lakoniczne i nie oparte o wiarygodne dowody z dokumentów. O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł w oparciu o art. 98 i art. 107 k.p.c., obciążając powoda obowiązkiem zwrotu pozwanej i interwenientowi ubocznemu kosztów zastępstwa procesowego w stawce minimalnej.

Wyrok zaskarżył powód, wnosząc o jego zmianę przez uwzględnienie powództwa i zasądzenie kosztów za obie instancje, a alternatywnie wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. Zarzucił, iż Sąd Okręgowy naruszył przepisy prawa materialnego przez błędną ich interpretację i niewłaściwe zastosowanie, a w szczególności art. 23 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji w zw. z art. 361 k.c. przez stwierdzenie, że powód nie wykazał podstaw odpowiedzialności pozwanej oraz art. 6 k.c. przez wadliwy rozkład ciężaru dowodowego. Wywodził, iż skoro pozwana nie wywiązała się ze swoich zawodowych obowiązków, jako że nie przekazała sum wyegzekwowanych z tytułu kosztów zastępstwa procesowego bezpośrednio powodowi, lecz przekazała je wierzycielowi, zatem wyrządziła powodowi szkodę. Podkreślił, iż zaniechanie pozwanej stanowi klasyczny delikt wyrządzony w toku czynności egzekucyjnych. Wywodził, iż skoro pozwana, dysponując środkami należnymi powodowi, wbrew regulacjom art. 1025 i 1026 §2 k.p.c., nie przekazała ich powodowi to działała sprzecznie z prawem, a związek przyczynowy między jej zaniechaniem a szkodą powoda jest niewątpliwy. Podkreślił, iż dokumenty zgromadzone we wskazanych przez niego aktach komorniczych – z których wnosił o przeprowadzenie dowodu - wykazałyby wysokość doznanej przez niego szkody. Podniósł też, iż zasądzenie kosztów na rzecz Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Rejonowego w (...), który nie zgłosił interwencji jest nieporozumieniem.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego. Tożsame wnioski złożyła Prokuratura Generalna RP w imieniu Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w (...).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Podstawą żądania przez pełnomocnika zapłaty kosztów zastępstwa procesowego jest umowa łącząca pełnomocnika z mocodawcą. Podstawą tą nie jest orzeczenie Sądu. Zaś obowiązek przekazania wyegzekwowanych kosztów na rachunek powoda, tak jak to trafnie stwierdził Sąd Okręgowy - nie wynikał z regulacji art. 1025 i 1026 §2 k.p.c. Upoważnienie pełnomocnika do odbioru kosztów zastępstwa procesowego, jako elementu kosztów zasądzonych na rzecz mocodawcy wypływa z regulacji art. 91 k.p.c., który określa uprawnienia pełnomocnika wynikające z pełnomocnictwa procesowego ogólnego lub szczególnego, w tym uprawnienie do odbioru kosztów procesu od strony przeciwnej.

Upoważnienie pełnomocnika do odbioru kosztów procesu od strony przeciwnej jest jedynie uprawnieniem procesowym, a nie materialnoprawnym. Nie odejmuje ono mocodawcy prawa dysponowania tymi kosztami, zanim nie zostaną one przez pełnomocnika odebrane. Podobnie w postępowaniu egzekucyjnym, uprawnienie pełnomocnika do odbioru wyegzekwowanych przez komornika należności z tytułu kosztów zastępstwa adwokackiego/radcowskiego nie odejmuje mocodawcy prawa do zadysponowania tymi kosztami, zanim nie zostaną one przekazane pełnomocnikowi. Dyspozycję przekazywania wszystkich wyegzekwowanych sum na swe konto mocodawca powoda wydał komornikowi w dniu 8 czerwca 2013r., a ponowił ją 28 sierpnia 2013r. i 16 października 2013r. Tym samym twierdzenie, iż koszty zastępstwa procesowego wyegzekwowane po 8 czerwca 2013r. powinny zostać przekazane powodowi jest oczywiście bezzasadne. Jeśli natomiast idzie o okres poprzedzający 8 czerwca 2013r., to w pierwszej kolejności podkreślenia wymaga, iż Komornik nie jest władny badać treści umowy łączącej wierzyciela z pełnomocnikiem i ustalać, czy pełnomocnikowi w świetle postanowień tej umowy należą się koszty zasądzone od przeciwnika, ani też do ustalania czy i w jakim zakresie wierzyciel rozliczył się ze swym pełnomocnikiem. Nawet w sytuacji, gdy wierzyciel nie rozliczył się ze swym pełnomocnikiem, pełnomocnik nie staje się wierzycielem uprawnionym do egzekwowania na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego, objętych tytułem wykonawczym (wniosek o egzekucję tych kosztów może złożyć jedynie w imieniu wierzyciela, zaś siebie wskazuje jedynie jako osobę uprawnioną do odbioru tych kosztów w imieniu wierzyciela). Skoro pełnomocnik nie ma samodzielnej pozycji w postępowaniu egzekucyjnym,

to komornik, przekazując wierzycielowi sumy wyegzekwowane od dłużników – z pominięciem pełnomocnika - nie działał bezprawnie, w związku z czym nie wyrządził powodowi szkody. Pełnomocnik może rozliczyć się tylko ze swoim mocodawcą i dochodzić należnych mu kosztów od mocodawcy (na podstawach odpowiedzialności kontraktowej), a nie od komornika.

Powyższe konstatacje wykazują, iż ani art. 23 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, ani żaden inny przepis nie stanowi materialnoprawnej podstawy roszczenia pozwu, co oznacza bezzasadność powództwa i zbędność prowadzenia postępowania dowodowego w celu ustalenia jakie kwoty z tytułu kosztów zastępstwa procesowego i kiedy wyegzekwowane pozwana komornik przekazała mocodawcy powoda. Z tych to też przyczyn, Sąd Apelacyjny – w oparciu o art. 385 k.p.c. - oddalił apelację w części, w jakiej kwestionowała ona rozstrzygnięcie oddalające powództwo. Apelacja odniosła natomiast skutek w odniesieniu do rozstrzygnięcia zasądzającego koszty procesu od powoda na rzecz interwenienta ubocznego - Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Rejonowego w (...). Powód nie spowodował swym działaniem wstąpienia interwenienta do procesu. W świetle już samych okoliczności faktycznych przytoczonych w pozwie nie sposób było przyjąć, iż pozwanej mogłyby przysługiwać jakiegokolwiek roszczenia regresowe wobec Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Rejonowego w (...). Skoro zgodnie z art. 107 zdanie trzecie k.p.c. Sąd może (lecz nie musi) zasądzić na rzecz interwenienta koszty interwencji, Sąd Apelacyjny odwołując się do niecelowości zgłoszenia interwencji i braku rzeczywistej potrzeby podjęcia obrony swych interesów przez interwenienta uznał, iż nie zachodziły przesłanki obciążenia powoda kosztami interwencji i - na podstawie art. 386§1 k.p.c. - zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchylił rozstrzygnięcie zasądzające od powoda koszty interwencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego, Sąd Apelacyjny orzekł na zasadzie odpowiedzialności za wynik sporu, zasądzając - w oparciu o art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. - od powoda na rzecz pozwanej 5.400zł z tytułu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, czyli w stawce minimalnej, określonej w § 2 pkt. 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015r., poz. 1800 ze zm.), konsekwentnie nie znajdując podstaw do zasądzenia od powoda kosztów interwencji.

SSA Joanna Naczyńska SSA Mieczysław Brzdąk SSA Anna Bohdziewicz